

Jalovišta u rudniku olova i cinka Saša kompanije Central Asia Metals u Kameničkoj Reci u Makedoniji procurili su 14. septembra u lokalnu reku oko 8.000 kubnih metara rudarskog otpada. Tačan razlog izlivanja još uvek izgleda nejasan, ali makedonska štampa navodi nedostatak na desnoj strani jednog od njihovih skladišta jalovine. Ekološki aktivisti iz nevladine organizacije Eko-Život istakli su da se reka Kamenička na kraju uliva u reku Vardar, koja utiče na ekosisteme pet opština. Oni tvrde da će šteta od izlivanja jalovine, biti prisutna dugo vremena. Profesor Trajče Stafilov sa Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta Sv. Univerzitet Ćirila i Metodija u Skoplju istakao je da će se, ukoliko se jalovina završi u okolnom tlu, vremenom isušiti, a njihove komponente bi mogle da formiraju finu toksičnu prašinu koja može da putuje na velike daljine.

Prema podacima o javnom otkrivanju koji su prijavljeni investitorima u Engleskoj crkvi, propali objekat visok je 61 milion i u njemu se skladišti skoro tri miliona kubnih metara otpada. Podaci o otkrivanju navode branu kao „veoma visoku“ posledicu klasifikacije otkaza, što znači da bi, ako bi se konstrukcija u potpunosti urušila, potencijalno moglo da strada do 100 ljudi i da nanese značajnu štetu u životnoj sredini.

Ovo nije prvi put da ova rudnik ima izlivanje jalovine. 2003. godine, kada je rudnik bio u državnom vlasništvu, dve jalovišta su se „srušila i izazvala intenzivan tok dolinom reke Kamenice u jezero Kalimanci, sa oko 70 000 do 100 000 m³ ostatka materijala ispuštenog u okolni ekosistem“. Geokemijska istraga urušavanja brane iz 2011. godine nazvala ju je „ekološkom katastrofom“. Studija je pronašla teške metale iz jalovine u jezeru Kalimanci i pripisala ih urušavanju brane osam godina ranije. Takođe je došlo do značajnih ekoloških problema izazvanih ispuhivanjem prašine iz skladišta jalovine.

Nakon pregleda nedavnog izlivanja, Državni inspektorat za životnu sredinu kaznio je centralnoazijske metale sa 65.000 evra, a kompanija je procenila da će čišćenje i popravke koštati 1,5 miliona dolara. Neki investitori primećuju da bi izlivanje moglo imati negativne implikacije na kompaniju. Sa svoje strane, Central Asia Metals pokrenuli su punu brzinu da nastave sa zaustavljenom proizvodnjom pokretanjem napora za uklanjanje izlivanja i angažovanjem konsultanta za jaki udar Knight Piesold-a da izvrši neophodna prilagođavanja, „tako da se osigura da se ovo ne ponovi“.

Ali ovo će se ponoviti. To se možda neće dogoditi u rudniku Saša, ali sa 21.000 jalovišta širom sveta i nepotpunim registrom njihove stabilnosti i potencijalnih opasnosti, biće još kvara na jalovištima koji se kreću napred. Kao što smo videli iznova i iznova, rudarska industrija ne može ostati sama da se reguliše. Potrebni su sveobuhvatni globalni standardi upravljanja jalovinom koji uključuju rigorozne bezbednosne kontrole, zahtevaju saglasnost i angažovanje pogođenih zajednica i drže rudarske kompanije odgovornim za svoje postupke.

U junu je Earthworks, zajedno sa 150 zajednica, organizacija i stručnjaka, postavio 16 smernica za odgovorno upravljanje jalovinom.

Izvor: earthworks.org